

20 Μαρτίου, 1996

[ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ, Δ/στής]

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 146 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΛΕΟΝΤΙΑΔΗΣ,

Αιτητής,

v.

ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΜΕΣΩ ΔΙΟΙΚΗΤΗ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΦΡΟΥΡΑΣ,

Καθ'ων η αίτηση.

(Υπόθεση Αρ. 464/95)

*Στρατός της Δημοκρατίας — Πειθαρχικό δίκαιο — Αξιωματικοί — Η
ορθή διαδικασία επιβολής πειθαρχικής ποινής σύμφωνα με τους κα-
νονισμούς — Παράβασή της στην κριθείσα περίπτωση συνεπεία κατ'
ουσίαν ιεραρχικής υποκατάστασης η οποία και απαγορεύεται.*

5

Ο αιτητής προσέφυγε κατά της επιβολής πειθαρχικής ποινής σε
βάρος του απ' ευθείας και σε πρώτο βαθμό από το Διοικητή της Εθ-
νικής Φρουράς χωρίς να ακολουθηθεί η προβλεπόμενη ιεραρχική δια-
δικασία.

10

Το Ανώτατο Δικαστήριο, ακυρώνοντας την επίδικη απόφαση,
αποφάσισε ότι:

1. Η διαδικασία που ακολουθήθηκε πάσχει στη ρίζα της και πως η
ποινή ως επιβληθείσα αναρμοδίως είναι άκυρη. Αφού η αναφορά 15
του υπολογαγού περιείχε ισχυρισμό για τη διάπραξη παραπτώμα-
τος από τον αιτητή, το 222 ΤΠ στο οποίο υπεβλήθη, όφειλε να την
αποστείλει στον διοικούντα αξιωματικό του. Ο οποίος, αφού
ερευνούσε προσωπικώς θα μπορούσε είτε να επιβάλει ποινή είτε
να παραπέμψει την υπόθεση στον αμέσως ανώτερο Διοικητή είτε, 20
ως ο έχων το δικαίωμα προς τούτο (βλ. Άρθρο 119 του Κώδικα),
να διατάξει ανάκριση άν έκρινε ότι το παράπτωμα αποτελεί αδι-
κημα ή ότι χρήζει περαιτέρω έρευνας [βλ. Κανονισμός 6(3)]. Δια-
φορετική αντίκριση θα αφαιρούσε κάθε νόημα από τους Πειθαρχ-

χικούς Κανονισμούς και θα αντιστρατευόταν το Άρθρο 119 του Νόμου εφόσον δεν πρόκειται για αυτεπάγγελτη διεξαγωγή ανάκρισης.

5 Πέρα από αυτά, είναι σαφές πως ο Διοικητής της Εθνικής Φρουράς δεν άσκησε αρμοδιότητα κατ'επίκληση του Άρθρου 124 του Κώδικα.

10 2. Σε τελική ανάλυση, ο αιτητής πράγματι τιμωρήθηκε σε πρώτο βαθμό από το Διοικητή της Εθνικής Φρουράς κατά παράβαση των Πειθαρχικών Κανονισμών. Το γεγονός ότι τα έγγραφα ημερομηνίας 19 Ιουλίου 1994 και 27 Ιουλίου 1994 κοινοποιήθηκαν στο διοικούντα αξιωματικό του αιτητή, δε θεραπεύει την παράβαση. Οι Κανονισμοί δεν αναφέρονται σε ενημέρωσή του αλλά σε άσκηση από αυτόν συγκεκριμένων αρμοδιοτήτων, οι οποίες δεν ασκήθηκαν.

Η προσφυγή επιτυγχάνει με έξοδα.

Αναφερόμενη υπόθεση:

20

Eracleous and Others v. Republic (1985) 3 C.L.R 740.

Προσφυγή.

25 Προσφυγή εναντίον της απόφασης του Διοικητή της Εθνικής Φρουράς με την οποία έκρινε τον αιτητή ένοχο πειθαρχικού παραπτώματος και του επέβαλε ποινή τετραήμερης κράτησης.

30 Σ. Οικονομίδης, για τον Αιτητή.

30

Α. Χριστοφόρου, Δικηγόρος της Δημοκρατίας, για τους Καθ' ων η αίτηση.

Cur. adv. vult.

35

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ, Δ.: Ο Διοικητής της Εθνικής Φρουράς έκρινε τον αιτητή ένοχο πειθαρχικού παραπτώματος και του επέβαλε ποινή τετραήμερης κράτησης. Επίσης απέρριψε ως αβάσιμη την αναφορά παραπόνου που υπέβαλε στη συνέχεια ο αιτητής.

40

Ο αιτητής αρνείται ότι υπέπεσε σε πειθαρχικό παράπτωμα αλλά το αίτημά του για ακύρωση των δυο αποφάσεων βασίζεται στον ισχυρισμό του πως ο Διοικητής ήταν αναρμόδιος να επιληφθεί του θέματος σε πρώτο βαθμό και, στη συνέχεια, της αναφοράς παραπό-

νου που υπεβλήθη. Αναφέρθηκε με λεπτομέρεια στους Πειθαρχικούς Κανονισμούς της Εθνικής Φρουράς, κυρίως όμως στον Κανονισμό 6 σύμφωνα με τον οποίο αναφορά ή ισχυρισμός για διάπραξη παραπτώματος από μέλος της δύναμης αναφέρεται στον “διοικούντα αξιωματικό” του ο οποίος, επιλαμβάνεται προσωπικώς της έρευνας και, ανάλογα με την περίπτωση, ασκεί τον προσήκοντα έλεγχο και επιβάλλει ποινή, ή παραπέμπει την υπόθεση στον αμέσως ανώτερο Διοικητή ή “εάν το αναφερθέν παράπτωμα αποτελεί αδίκημα ή χρήζει περαιτέρω ερεύνης”, διατάσσει ανάκριση.

Ο Αιτητής είναι Λοχαγός του Στρατού της Δημοκρατίας αποσπασμένος στην Εθνική Φρουρά. Διοικών αξιωματικός του, με την έννοια του Κανονισμού 5 ήταν ο Διευθυντής του 2ου Ε.Γ. του ΓΕΕΦ. Είναι η εισήγησή του πως το θέμα θα μπορούσε να αχθεί ενώπιον του Διοικητή μόνο μετά από διαδοχικές αναφορές παραπόνου που ενδεχομένως θα υπέβαλλε ο αιτητής δυνάμει του Κανονισμού 12, αν θεωρούσε αδικημένο τον εαυτό του από τις αποφάσεις του διοικούντος αξιωματικού του και των άλλων ενδιάμεσων ιεραρχικά ανώτερων. Αναφέρθηκε στο Δίκαιο των Διοικητικών Πράξεων - Μιχ. Δ. Στασινόπουλου Ανατύπωση (1982) σελ. 180 ως προς το απαράδεκτο της “ιεραρχικής υποκατάστασης” προς άσκηση από ανώτερο της αρμοδιότητας που ο Νόμος αναθέτει σε υφιστάμενό του και συναφώς στην Αίτηση Ακυρώσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας - Θ.Δ. Τσάτσου 3η έκδοση σελ. 199. Επίσης, στην υπόθεση *Eracleous and Others v. Republic* (1985) 3 C.L.R. 740.

Οι καθ'ων η αίτηση δεν αρνήθηκαν πως κατά τους Πειθαρχικούς Κανονισμούς της Εθνικής Φρουράς, η σε πρώτο βαθμό αρμοδιότητα για την εξέταση ισχυρισμού πως μέλος της δύναμης διέπραξε παράπτωμα όπως και για τον περαιτέρω χειρισμό, όπως τον ανέφερε ο αιτητής, και, ανάλογα με την περίπτωση, η διεξαγωγή έρευνας, η επιβολή ποινής, η παραπομπή στον αμέσως ανώτερο διοικητή, ανήκει στον διοικούντα αξιωματικό με την πιο πάνω έννοια. Δέχονται, όπως άλλωστε προκύπτει και από τα στοιχεία, πως ο Διοικητής της Εθνικής Φρουράς δεν ήταν ο διοικών αξιωματικός του αιτητή και δεν διαφώνησαν πως αν φαινόταν παραβίαση των Κανονισμών της φύσης που επικαλέστηκε ο αιτητής, η προσφυγή πρέπει να επιτύχει. Είναι η εισήγησή τους πως η πειθαρχική ποινή που επιβλήθηκε στον αιτητή στηρίχτηκε σε ανάκριση που διεξάχθηκε σύμφωνα με τις διατάξεις του Στρατιωτικού Ποινικού Κώδικα και Δικονομία, Ν. 40/64 όπως τροποποιήθηκε, (ο Κώδικας) και πως ο Διοικητής της Εθνικής Φρουράς είχε εξουσία επιβολής της, ανεξάρτητα από τις διατάξεις των Κανονισμών,

δυνάμει του άρθρου 124 του πιο πάνω Κώδικα. Υποστήριξαν δια-
 ζευκτικά πως το γεγονός ότι κατά την πορεία της διαδικασίας ενη-
 μερώθηκε ο διοικών αξιωματικός του αιτητή, ικανοποιούσε τις
 διατάξεις των Κανονισμών.

5

Στις 17 Ιουνίου 1994 ο αιτητής, εκτελώντας διαταγή, διενήργη-
 σε έφοδο στο 222 ΤΠ για έλεγχο του σχεδίου διάσωσης του. Ο υπο-
 λοχαγός/αξιωματικός υπηρεσίας του 222 Τ.Π. υπέβαλε αναφορά
 στον Διοικητή του σε σχέση με τη συμπεριφορά του αιτητή. Ανα-
 10 φορά για ελλείψεις και παραλείψεις που διαπίστωσε κατά την
 έφοδο αλλά και για τη συμπεριφορά του υπολοχαγού, υπέβαλε και
 ο αιτητής.

Ο Διοικητής της Εθνικής Φρουράς, με διαταγή του ημερομηνίας
 15 19 Ιουλίου 1994 προς την ΠΜΠ στην οποία υπάγεται διοικητικά το
 222 ΤΠ, ζήτησε από αυτή την αναζήτηση ευθυνών, (ποινικών ή πει-
 θαρχικών) και την επιβολή κυρώσεων για την “απαράδεκτη κατά-
 σταση που παρουσίαζε η Ομάδα Διάσωσης του 222 ΤΠ” και για
 “την ανάρμοστο και αντιστρατιωτική συμπεριφορά την οποία επέ-
 20 δειξε ο Υπλόγος (ΠΖ) Νικολαΐδης Ιωάννης κατά του Λ/γού (ΠΒ) Λε-
 οντιάδη Παναγιώτη ο οποίος διενεργούσε τον έλεγχο”.

Η ΠΜΠ δεν περιορίστηκε σ’αυτά. Με έγγραφο της ημερομη-
 νίας 27 Ιουλίου 1994 προς το Διοικητή του ΙΙ ΣΠ ζήτησε να διεξα-
 25 χθεί ανάκριση, κατά την οποία όμως, “να συνεξετασθούν και τα
 διαλαμβανόμενα στην αναφορά του Υπλόγου (ΠΖ) Νικολαΐδη
 Γιάννου”. Ο Διοικητής του ΙΙΣΠ διεξήγαγε την ανάκριση και υπέ-
 βαλε πολυσέλιδη έκθεση. Ως προς τον αιτητή σημειώνει πως “με
 30 τον τρόπο που ενήργησε κατέστη υπαίτιος εξύβρισης κατωτέρου
 κατά παράβαση του άρθρου 82 του περί Στρατιωτικού και Ποι-
 νικού Κώδικα και Δικονομίας Νόμου. Ομοίως διά του τρόπου συ-
 μπεριφοράς του ήτοι φωνασκώντας σε έντονο ύφος προκάλεσε
 35 φοβία και άγχος στους οπλίτες”. Καταλήγει όμως με την εισήγηση
 να μη ασκηθεί ποινική δίωξη εναντίον του αλλά να κληθεί σε διο-
 κητική απολογία και να τιμωρηθεί πειθαρχικά.

Με έγγραφο του Διοικητή της Εθνικής Φρουράς, ημερομηνίας
 15 Φεβρουαρίου 1995, ο αιτητής κλήθηκε σε διοικητική απολογία,
 προς αποφυγή, όπως εξηγείται, περαιτέρω επιπτώσεων παρά το
 40 ότι η ενέργειά του συνιστούσε το ποινικό αδίκημα της εξύβρισης.
 Αναφέρεται σ’αυτό ότι έθιξε με λόγια την υπόληψη και αξιοπρέ-
 πεια κατώτερου του. Με έντονο και απρεπές ύφος απευθύνθηκε
 προς τον Υπολοχαγό με τις λέξεις “ρε κουμπάρε” και “εσύ ρε Νι-
 κολαΐδη να μη μιλάς” και, ακόμα, στην παρουσία κατώτερων

αξιωματικών και οπλιτών ανακοίνωσε τα αποτελέσματα του ελέγχου που πραγματοποίησε. Με τη γραπτή απολογία του αρνήθηκε ότι χρησιμοποίησε τις φράσεις που θεωρήθηκαν επιλήψιμες ή ότι διέπραξε οτιδήποτε το μεμπτό. Ο Διοικητής, με την απόφασή του της 20 Μαρτίου 1995, θεώρησε τον αιτητή ένοχο του παραπτώματος. Τον τιμώρησε με τετραήμερη κράτηση επιδεικνύοντας, όπως αναφέρει, “μεγάλη επιείκεια λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι η συμπεριφορά του προέρχετο από τις ανησυχίες και τις προσπάθειες για την όσο το δυνατόν καλύτερη διεξαγωγή του ελέγχου της Ομάδας Διάσωσης μέσα στα πλαίσια της αποστολής του”. Ο αιτητής, ο οποίος θεωρεί την ποινή που του επιβλήθη ως καθοριστικής σημασίας για την επαγγελματική του ανέλιξη, υπέβαλε αναφορά παραπόνου. Η αναφορά εξετάστηκε από το Διοικητή της Εθνικής Φρουράς και, όπως σημείωσα από την αρχή, απορρίφθηκε.

Συμφωνώ πως η διαδικασία που ακολουθήθηκε πάσχει στη ρίζα της και πως η ποινή ως επιβληθείσα αναρμοδίως είναι άκυρη. Αφού η αναφορά του υπολοχαγού περιείχε ισχυρισμό για τη διάπραξη παραπτώματος από τον αιτητή, το 222 ΤΠ στο οποίο υπεβλήθη, όφειλε να την αποστείλει στον διοικούντα αξιωματικό του. Ο οποίος, αφού ερευνούσε προσωπικώς θα μπορούσε είτε να επιβάλει ποινή είτε να παραπέμψει την υπόθεση στον αμέσως ανώτερο Διοικητή είτε, ως ο έχων το δικαίωμα προς τούτο (βλ. άρθρο 119 του Κώδικα), να διατάξει ανάκριση αν έκρινε ότι το παράπτωμα αποτελεί αδίκημα ή ότι χρήζει περαιτέρω έρευνας [βλ. Κανονισμός 6(3)]. Διαφορετική αντίκρουση θα αφαιρούσε κάθε νόημα από τους Πειθαρχικούς Κανονισμούς και θα αντιστρατευόταν το άρθρο 119 του Νόμου εφόσον δεν βρισκόμαστε μπροστά σε αυτεπάγγελτη διεξαγωγή ανάκρισης. Αντ’ αυτού, η αναφορά του Υπολοχαγού προωθήθηκε στην ΠΜΠ η οποία και διέταξε τη συνεξέτασή της στο πλαίσιο της ανάκρισης που θα διεξαγόταν σε σχέση με τον υπολοχαγό. Πέρα από αυτά, είναι σαφές νομίζω πως ο Διοικητής της Εθνικής Φρουράς δεν άσκησε αρμοδιότητα κατ’επίκληση του άρθρου 124 του Κώδικα. Το άρθρο 124 παρέχει στον Διοικητή εξουσία να επιβάλλει “τας υπό των Κανονισμών προβλεπόμενας πειθαρχικές κυρώσεις” και να θέτει τη δικογραφία στο αρχείο, μόνο αν από τα έγγραφα και τις εκθέσεις “των επί της ανακρίσεως ανακριτικών υπαλλήλων μετά σχετικού πορίσματος”, κρίνει ότι “δεν υπάρχουν εναντίον του υπό κατηγορία προσώπου ενδείξεις τελέσεως ποινικού τινός αδικήματος ή ότι τα βεβαιωθέντα γεγονότα δεν συνιστώσιν αξιόποινον πράξιν, αλλά συνιστώσιν πειθαρχικήν παράβασιν”. Ο Διοικητής, όπως άλλωστε και ο ανακριτής, έκρινε ότι ο αιτητής διέπραξε ποινικό αδίκημα. Και αν θεωρηθεί ότι διεξήχθη στρατιωτική ανάκριση με την έννοια του

Κώδικα, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι ο Διοικητής άσκησε εξουσία
δυνάμει του άρθρου 124 όταν ο ίδιος καταγράφει την ανυπαρξία
της προϋπόθεσης από την οποία αυτή εξαρτάται. Υπάρχουν όμως
5 και δυο επιπρόσθετα στοιχεία που οδηγούν προς την ίδια κατεύ-
θυνση.

(α) Ο Διοικητής της Εθνικής Φρουράς, στο έγγραφό του της 15
Φεβρουαρίου 1995, αναφέρει ως σχετικούς τους Πειθαρχι-
10 κούς Κανονισμούς της Εθνικής Φρουράς και,

(β) με το ίδιο έγγραφο ο αιτητής κλήθηκε, όπως είδαμε, σε διοι-
κητική απολογία.

Σε τελική ανάλυση, ο αιτητής πράγματι τιμωρήθηκε σε πρώτο
15 βαθμό από το Διοικητή της Εθνικής Φρουράς κατά παράβαση των
Πειθαρχικών Κανονισμών. Το γεγονός ότι τα έγγραφα ημερομηνίας
19 Ιουλίου 1994 και 27 Ιουλίου 1994 κοινοποιήθηκαν στο διοικούντα
αξιωματικό του αιτητή, δεν θεραπεύει την παράβαση. Οι Κανονισμοί
20 δεν αναφέρονται σε ενημέρωσή του αλλά σε άσκηση από αυτόν συ-
γκεκριμένων αρμοδιοτήτων, οι οποίες δεν ασκήθηκαν.

Ενόψει των πιο πάνω δεν χρειάζεται να ασχοληθώ με τα ιδιαι-
25 τερα παράπονα του αιτητή σε σχέση με την εξέταση από το Διοι-
κητή της Εθνικής Φρουράς, και πάλιν κατ'επίκληση των Πειθαρ-
χικών Κανονισμών, της αναφοράς παραπόνου που υπέβαλε μετά
την επιβολή της ποινής. Ούτε με τη διαζευκτική εισήγηση του αιτη-
τή πως και αν εφαρμοζόταν το άρθρο 124 του Κώδικα ο Διοικητής
30 όφειλε να παραπέμψει το θέμα στο Διοικούντα Αξιωματικό του
αιτητή για να ακολουθηθεί η διαδικασία που προβλέπουν οι Πει-
θαρχικοί Κανονισμοί.

Η προσφυγή επιτυγχάνει, με έξοδα. Οι προσβαλλόμενες απο-
φάσεις ακυρώνονται. Τα έξοδα να υπολογιστούν από τον Πρωτο-
κολλητή για να εγκριθούν από το Δικαστήριο.

Η προσφυγή επιτυγχάνει με έξοδα.